

O zemljiškem davku po novi postavi.

Iz Dolenskega nam je pisal 23. junija gospodar J. J—č sledeče:

„Kmetje smo unidan, ko so nam „Novice“ naznale tarife iz Krškega okraja, vsi omamljeni strmeli. Hvala jim zato, da so nam povedale, kako stoji ta reč. Zdaj pa lepo prosimo mile nam „Novice“, naj nam naznanijo še to, kam se imamo obrniti kmetje in kje pomoči iskati, da se nam olajša davkovsko breme in da ne pridemo še v večje težave.“

Odgovor na prošnjo. — Na Dunaji izdana knjižica „o postopanju pri pritožbah“ (über das Verfahren bei Reclamationen) razjasnuje to stvar blizo tako-le: Deželna komisija ima po §. 31. postave za uravnavo zemljiškega davka od 24. maja 1869. leta dolžnost, razglasiti dotične tarife in pri vsacem županstvu nabiti dati. §. 32. pa se dalje glasi tako-le: „Pritožbe sosesk in velicih posestnikov*) se morajo zadnji čas v 6 tednih dotični okrajni cenilni komisiji pismeno izročiti, ta pa jih ima s svojim mnenjem deželni komisiji podati“. — Tako tudi stoji v §. 39. dotične instrukcije pod napisom: „navod“ (Anleitung). Ta „navod“ pa družega ni, kakor prepis postave, ki pa še popolnoma resničen ni.

Kar tedaj gori omenjeni §. 32. o pritožbah veleva, je toraj zelo težavno delo in skor da nemogoče; kako neki more lastnik zemljišča s tarif, za celi veliki okraj (kanton) na tabli ali na zidu županovem nabitih, posneti to, kar ravno njega zadeva, če mu ni pogled dovoljen v podlage, na ktere se tarifa ali cenitev njegovega davka opira. Da pa lastnik sme tirjati, da se mu te podlage pokažejo, to ne stoji zapisano v gori omenjenem §. 32. Če je c. kr. okrajni glavar, kot predstojnik okrajne cenilne komisije, dobrovoljen in ga lastnik za to ponižno prosi, mu to utegne pokazati, siliti ga pa nobeden ne more. Če se potem naredijo pritožbe, mora se dalje vedeti to, da pritožbe zoper krivične tarife morajo, da obveljajo, temeljito spričane in dokazane biti. „To ni prav“, — „to je previsoko“, — „to ne spada v to vrsto“ — samo take pritožbe nimajo nobene veljave. — Al recimo tudi, da okrajni glavar dovoli lastniku pogled v cenilne spise, ki so od leta 1870. do danes večkrat predrugačeni in popravljeni bili in je vse v nemškem jeziku narejeno, kaj bo kmet počel pri celih kupih nemških spisov?

Vsakdo menda vidi iz tega ogromne težave pritožeb. Temu pa ni druga pomoč, kakor ta, da

1) vse soseske v smislu §. 32. za to prosijo, da se jim vsi cenilni spisi na ogled odpró, referentom pa ukaže, da ljudém odgovor dadó na njihova vprašanja; 2) da morejo soseske veljavne pritožbe deželni komisiji vložiti, naj skupaj najamejo pravega izvedenca, ga pooblastijo za svojega zastopnika, in se ve da dobro plačajo za veliko delo; 3) da pa dosežejo dovoljenje ogleda cenilnih spisov, naj se soseske, že predno razpiše deželna komisija čas reklamacij ali pritožeb, obrnejo do deželnega odbora, da se on za to dovoljenje potegne pri c. k. finančnem ministerstvu.

To je svèt, ki ga vsled gori navedene knjižice damo našim ljudém, za ktere pride po novi postavi nov zemljišk davek. Naj si te nasvete k srcu vzamejo naši kmetovalci, da ne bo prekasno. „Po toči zvoniti, je zastonj“

Tiste tarife pa, ki so jih unidan razglasile „Novice“, so se poslale le okrajnim cenilnim komisijam v prevdarek. Ti moške naj še enkrat pretresejo svoje delo. R.š.

*) Kdo je „veliki posestnik“ po §. 32., nam ni jasno. Ali je ta, ki je v „deželno zemljiško knjigo“ vpisan, ki pa mnogokrat manj posestva ima, kakor premožni veliki kmet, ali je kdo drug, ki veliko davka plačuje.

O zadevah novega zemljiškega davka.

Odgovor na interpelacijo zastran uravnave zemljiškega davka.

Kakor soud deželnega komisijona za to opravilo rad odgovarjam na interpelacijo v zadnjih „Novicah“, pa samo v svojem imenu na navedeno vprašanje.

Po postavi od 24. maja 1869. leta se imajo množine in cene, pa tudi stroški pridelkov izračunati po počeznih (srednjih) zneskih od leta 1854. do 1869., ker tudi pozneje se imajo premembe postavno od 15 do 15 let vršiti. Deželni komisijon je vse obširne spise okrajnih komisijonov po baronu Apfaltrernu, g. Behmu in meni dal pregledati in nazadnje sklenil, naj račune po danih vodilih in opazkah še enkrat pregledati in oziroma popravijo, ker se ne vjemajo v vsem z dejanskimi razmerami in ker gledé na rodovitnejše dežele se nasvetovane tarife kažejo prenapete, čeravno so jim tudi po davkoplačnikih izvoljeni zaupniki tu in tam pritrjevali. *)

Naj toraj povem, na podlagi katerih številk je okrajni komisijon za okolico Ljubljansko tarife nasvetoval. Glavni faktorji ali podlaga tem računom so bili: a) množina pridelkov od 1854. do 1869.; b) cena teh pridelkov; c) vsi stroški obdelovanja. Po takem bi se pridelalo

pšenice na enem oralu od 10 do 16 vaganov, po 4 gold. 84 kr. (v Ljubljanskem mestu pa le 4 gold. 5 krajc.);

slame od 20 do 40 centov po 76 kr. (v mestu le po 35 kr.);

rži od 13 do 16 vaganov po 3 gold. 35 kr. (v mestu po 2 gold. 50 kr.);

slame od 20 do 40 centov po 60 kr. (v mestu po 35 kr.);

ječmena od 12 do 20 vaganov po 2 gold. 62 kr. (v mestu po 2 gold. 20 kr.);

slame od 18 do 25 centov po 76 kr. (v mestu po 31 kr.);

ovsa od 10 do 20 vaganov po 1 gold. 25 kr.;

slame od 12 do 30 centov po 76 kr.;

koruze 20 do 30 vaganov po 3 gold. 6 kr.;

slame od 10 do 20 centov po 69 kr.;

prosá od 12 do 20 vaganov po 2 gold. 76 kr.;

slame od 24 do 40 centov po 76 kr.;

ajde 12 centov po 2 gold. 73 kr. (v mestu 6 centov po 2 gold.);

slame od 10 do 15 centov po 76 kr. (v mestu do 15 centov po 31 kr.);

krompirja 90 do 120 vaganov po 1 gold. 7 kr. (v mestu do 100 vaganov po 1 gold. 13 kr.);

repe od 60 do 100 vaganov po 83 kr. (v mestu do 80 vaganov po 32 kr.);

repnega zelišča 6 centov po 69 kr. (kar še je le Radoljski komisijon v račun vzel);

korenja od 50 do 80 vag. po 83 kr. (v mestu do 50 vaganov po 41 kr.);

zelišča od 4 do 8 centov po 69 kr. (kar sta tudi samoomenjena dva komisijona računila);

suhe detelje od 67 do 95 centov po 1 gold. 12 kr. (v mestu do 50 centov po 80 kr.);

sladkega sená od 14 do 30 centov po 1 gold. 12 kr. (v mestu do 32 centov po 70 kr.);

kiselega sená od 20 do 40 centov po 94 kr.;

mešanega sená od 15 do 30 centov po 94 kr.;

*) Žalibog, da mnogi tacih mož, katerim so naši gospodarji zaupanje skazali, da so jih v okrajno komisijo volili, ne vedó, kaj delajo. Vred.

sladke otave od 14 do 20 centov po 50 kr.;
 kisele otave do 25 centov po 40 kr.;
 mešane otave do 20 centov po 40 kr.;
 voz z dvema zapreženima konjema na dan
 po 5 gold. (v mestu 4 gold. 35 kr.);
 voz z enim konjem po 3 gold. (v mestu 2 gold.
 80 kr.);
 lahko delo na dan 55 do 70 kr.;
 težko delo 1 gold. 20 kr. (v mestu 1 gold.);
 posebno delo 1 gold. 20 kr. (v mestu 1 gold.
 40 krajc.).

Po teh številkah so bile za Ljubljano in okoli-
 lico tarife nasvetovane; kakošne tarife pa bode okrajni
 komisijon v prihodnje predložil, še se ne vé; davko-
 plačnikom pa kaže, v dotiko stopiti se svojimi zaup-
 niki, ktere so si o svojem času bili sami izvolili, ker
 deželni komisijon sam ne bi mogel na vse strani poma-
 gati, akoravno nas je več posestnikov v njem.

Dr. Razlag.

Šolske stvari.

Postava veljavna za Kranjsko,

ktera določuje pravne razmere učiteljev na
 javnih ljudskih šolah.

(Dalje.)

I. Oddelek.

O službenih dohodkih učiteljskega osebja.

§. 21. Letno plačo učiteljev določuje po predlogu
 tistih, kateri imajo dolžnost šolo napravljati in zdrževati
 (§§. 33—35 deželne postave o uravnavi za napravljanje,
 zdrževanje in obiskovanje javnih ljudskih šol) deželna
 šolska oblast.

§. 22. Najmanjši znesek stanovitne letne plače, katero
 imajo učitelji dobiti, je v deželnem glavnem mestu Ljub-
 ljani 600 gold., v drugih občinah 400 gold.

§. 23. Za učiteljske službe na meščanskih šolah
 naj se določi najmanjši znesek stanovitne letne plače
 600 goldinarjev.

§. 24. Vse stalne denarne prejeme, ktere ima
 učitelj po zavezi posameznih oseb, iz zavodov i. dr., po-
 bira (s pridržkom, da se varuje njih namen za kako
 posebno reč) občina na račun šole, ter jih dotični dav-
 kariji odrajuje.

§. 25. Premenljivi denarni doneski naj se po sred-
 njem znesku zadnjih treh let nemudoma premené v
 stalni prejemek na račun šole; bira pri posamesnih pre-
 bivalcih in pobiranje denarjev za novo leto ni več do-
 puščeno.

§. 26. Dokler bira pridelkov ni odškodovana, naj
 se ona po srednji tržni ceni od leta 1834—1863. (izlo-
 čivši le-tó z najvišo in z najnižjo ceno), ali kjer se tržna
 cena ne more določiti, po cenitvi izvedencev (z ozirom
 na zgoraj imenovano srednjo ceno) v stalni denarni
 znesek na račun šole premeni.

§. 27. Vžitki od njiv, vrtov (vinogradov), travnikov
 in gozdov, ki so pri učiteljevi službi, se v denarjih šte-
 jejo tako, da se od katastralnega čistega zneska vsake
 parcele odštejejo dotični davki in priklade.

§. 28. Kar po odšteti teh vžitkov (§. 27.) do sta-
 novitne učiteljeve letne plače še manjka, mora mu v
 gotovem denarji in sicer v mesečnih obrokih naprej
 plačevati občina, oziroma šolski okraj, skozi dotično
 davkarijo. Ako ima sedanji čas kaka učiteljska služba
 več dohodke, naj se sedanjemu vživalcu nekračene
 pusté. Deželni odbor mora, ako bo treba, za to po-

skrbeti, da se c. k. davkarijam zaloga, ktere za ta na-
 prejšnja plačila potrebujejo, o pravem času pripravi.

§. 29. To, kar si učitelj pridobi po dovoljenem
 stranskem opravku, kakor tudi vrednost najemščine od
 službenega stanovanja, ali stanovnina, ki mu namesti
 tega gré, potem nagrade, pomoči, doklade i. dr. ne
 smejo odšteti se od stanovitne letne plače.

§. 30. Učitelji, kateri so za trdno postavljeni pet
 let na javni ljudski šoli v kraljevinah in deželah v dr-
 žavnem zboru zastopanih nepretrgano s primernim vspe-
 hom delovali, dobijo v mesečnih obrokih naprej plač-
 ljivo službeno letno doklado z 10 procenti od najmanjše
 letne plače (§§. 22. in 23.). Na enaki način jim daje
 vsaka spolnjena daljna petletna službena doba do spol-
 njenega 30. leta te službe pravico do druge doklade,
 ktera se ima odmeriti z 10 procenti od najmanjše letne
 plače. Znesek, za ktereга zdajšnji dohodki kake uči-
 teljske službe presegajo postavno najmanjšo plačo (§. 28.),
 se ne sme vrajtoovati v tako službeno letno doklado.

§. 31. Šolskim občinam, oziroma šolskim okrajem,
 kateri učiteljem namesto službene letne doklade raji dajo
 pravico, da se naprej pomikajo, ali povišajo na večje
 plače, je to dovoljeno pod tem pogojem, da se plača
 po teh viših stopinjah tako razdeli, da se učitelju vsa-
 kih deset let do spolnjenega 30. leta zagotovi povišanje
 stanovitne letne plače za 20 procentov od najmanjšega
 zneska (§. 22.).

§. 32. Ravnateljem meščanskih šol gré opravilne
 doklade 200 gold., nadučiteljem drugih tri- ali večraz-
 rednih ljudskih šol opravilne doklade 100 gold., nad-
 učiteljem na dvorazrednih ljudskih šolah 50 gold. opravi-
 lne doklade na leto, ktera se more prejemati v enakih
 obrokih s stanovitno letno plačo.

Tam, kjer so za plačo više stopinje, se ravnatelj
 ali nadučitelj z imenovanjem ob enem postavi tudi na
 najvišo stopinjo plače.

§. 33. Vsak šolski ravnatelj ima pravico do stano-
 vanja iz dveh sob in potrebnih zravnenskih prostorov,
 katero naj se mu dá, če je mogoče, v šolskem poslopji.

Ako se mu stanovanje ne more dati, gré mu za to
 20 procentov najmanjše letne plače odškodnine.

§. 34. Drugi učitelji imajo pravico do prostega
 stanovanja le takrat, ako ga že imajo, ko se moč te
 postave začne. Ravno to veljá tudi o odškodnini za
 stanovanje, ako jo že kdo vživa; ta se jim mora tudi
 pripoznati, ako bi se jim omenjeno stanovanje vzelo.

§. 35. Učiteljska služba z zemljiščem (§. 27.) ima
 tudi pravico, da se jej dajo potrebni gospodarski pro-
 stori in njihova raba.

§. 36. Plača podučiteljeva se meri s 70 odstotki
 najmanjše učiteljeve plače. (§. 22.)

§. 37. Podučitelj ima pravico do prostega stano-
 vanja le takrat, ako ima stanovanje že ob času, ko je
 pričujoča postava moč zadobila. Ravno to veljá tudi o
 odškodnini za stanovanje, ako jo že ima; ta se mu
 mora tudi pripoznati, ako bi se mu omenjeno stano-
 vanje vzelo.

§. 38. Dokler podučitelji niso za trdno postavljeni,
 potrebujejo za ženitev privoljenja okrajne šolske oblasti.

§. 39. Plača ženskega učiteljskega osebja se urav-
 nava po pravilih, ki so postavljena za možke (§§. 22.
 do 38.); vendar se ustanovljajo vsi prejemi z 80 od-
 stotki tistega števila, ktero v enakih razmerah spada na
 možke.

§. 40. Učitelji nezapovedanih učnih predmetov, ka-
 kor tudi učiteljice za ženska ročna dela v vseh v §. 15.
 al. 2 in 3 v državni postavi od 14. maja 1869. leta za-
 znamovanih primerljivejših dobé stanovitne nagrade, ktere
 po meri učilnih ur na teden določuje okrajna šolska
 oblast.